

Til Helse- og omsorgsdepartementet

Vår ref.:
BJ

Deres ref.:
[Navn]

Dato:
14. februar 2024

Teknas innspill til stortingsmelding om akuttmedisinske tjenester

Tekna – Teknisk naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 105 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Vi takker for muligheten til å komme med innspill til arbeidet med stortingsmeldingen om de akuttmedisinske tjenestene.

Tekna merker seg følgende i invitasjonen:

Et sentralt tema i meldingen vil være hvordan vi sikrer beredskap og et godt akuttmedisinsk tilbud i hele landet – blant annet gjennom nye samarbeids- og arbeidsformer, bruk av teknologi, personell og kompetanse. Meldingen vil rette blikket fremover. De kommende demografiske endringene gjør det aktuelt å se nærmere på aktørenes rolle, oppgaver og kompetansebehov i møte med en økende andel eldre.

Vi er enig i at det er behov for å løse oppgaver på en mer personellbesparende måte og vi mener vi må få til en større endring gjennom økt bruk av digitale løsninger og ny teknologi.

Ny teknologi og riktig bruk av data kan gjøre fremtidens akuttmedisinske tilbud mer effektiv og bærekraftig.

Tekna representerer medlemmer i helse- og omsorgstjenestene med høy teknologisk- og naturvitenskapelig kompetanse. Vi har medlemmer som jobber i virksomheter som utvikler og leverer varer og tjenester av stor betydning for drift og utviklingen av helse- og omsorgssektoren.

Teknas medlemmer jobber med IT på høyt avansert nivå, men våre medlemmer er også fysikere, kjemikere og biologer, altså fagpersoner som er av svært stor betydning for å utføre et godt effektivt helsearbeid.

Tekna organiserer viktig laboratoriepersonell som bioteknologer, en kompetanse som blant annet under pandemitiden viste seg å være av stor betydning for Norges håndtering av smittesituasjonen under pandemitiden. Den persontilpassede kreftbehandlingen kommer ingen vei uten molekylærbiologene, og nye analysemetoder for effekt av medikamenter utvikles av kjemikere i sykehusene. Biostatistikerne spiller en viktig rolle også innen genetikk, spesielt når man får nye teknologiske fremskritt og kan analysere stadig dypere.

Tekna organiserer også farmasøyter tilknyttet både sykehus og sykehusapotek. Farmasøyter i akuttmottak er en funksjon som er under utprøving på enkelte sykehus i Norge. Det foreligger ny forskning på effekten av en slik farmasøyttilstedeværelse i akuttmedisinske sammenhenger i Norge. Denne er entydig positiv (se f.eks: *Nymoen, L.D., Tran, T., Walter, S.R. et al. Emergency department physicians' distribution of time in the fast paced-workflow-a novel time-motion study of drug-related activities. Int J Clin Pharm 44, 448–458 (2022) <https://doi.org/10.1007/s11096-021-01364-6>*).

Farmasøyter i akuttmottak kan bidra til økt kvalitet, både med hensyn til å innhente korrekt informasjon om medisinbruk, men også ved å avdekke legemiddelrelaterte problemer. Sistnevnte er av stor betydning tatt i betraktning at opp imot 1/5 av alle innleggelser i norske sykehus skyldes feil legemiddelbruk. Det vil også kunne frigjøre verdifull tid for legene og annet helsepersonell. Det er således i tråd med det helsepersonellkommissjonen skriver i NOU 2023:4, at «den samlede kompetansen må utnyttes bedre gjennom å fordele arbeidsoppgavene på flere yrkesgrupper, mer fornuftig bruk av nøkkelkompetanse og mobilisering av ubenyttet kompetanse».

Selv om dette er personer som ikke defineres innenfor helsepersonell-loven, representerer disse en ikke ubetydelig del av personellet som bidrar til effektiv forebygging og behandling, som også har betydning for akuttmedisinsk behandling.

Tekna ber om at stortingsmeldingen omhandler disse fagområdene og dette personellets plass og betydning innen det akuttmedisinske området.

Tekna tror at i fremtiden vil enda flere oppgaver i stadig større grad bli løst av medarbeidere med tyngre realfagskompetanse. Høy kvalitet og god sikkerhet på akutt-tjenestene er svært viktig. Utvikling av nye løsninger må baseres på behov og treffsikre problembeskrivelser som understøtter og utvikler arbeidsprosesser i sektoren.

Behovet for tverrfaglighet er stort. Våre medlemmers høye kompetanse innen teknologi, digitalisering og naturvitenskap, representerer sammensatt kompetanse som er nødvendig for å forbedre og effektivisere diagnostikk, analyse og metodeutvikling, for drift og ikke minst for forskning.

Tekna mener at teknologikompetanse og digitalisering blir avgjørende i fremtidens akuttmedisinske tjeneste, og at våre fageksperter kan gi god beslutningsstøtte og avlaste annet helsepersonell, som leger og sykepleiere, slik at de kan bruke mer tid på sine pasientnære primær oppgaver. Digitale løsninger medfører store behov for kvalitetssikring og tilførsel og vedlikehold av høyt kompetente teknologer.

Sykehusstruktur

Det er påpekt en rekke utfordringer i den etablerte sykehusstrukturen og i finansieringen av spesialisthelsetjenesten, og vi mener NOU 2023: 8 – *Fellesskapets sykehus*, har behandlet dette grundig.

Tekna mener overordnet at man må se på hvordan vi best kan sikre en god organisering av helsetjenesten, og at vi må akseptere at vi må konsentrere spesialistkompetansen der man har forutsetning for å drive utviklingsarbeid, samt sikre høy kvalitet.

Tekna mener forslaget fra sykehusutvalget om rammestyring er verdt å vurdere grundig.

Nasjonal E-helsestrategi

Tekna viser til at det er laget en Nasjonal E-helsestrategi. Denne strategiens mål nr. 2 er helt tydelig på at helsepersonell skal ha tilgang til brukervennlige digitale arbeidsverktøy som spiller godt sammen, gir god beslutningsstøtte og støtter deres arbeidsprosesser. Dette vil bidra til styrket pasientsikkerhet, reduksjon i uønsket variasjon og en mer attraktiv arbeidssituasjon for helsepersonell. Videre er det behov for et betydelig kompetanseløft innen bruk av teknologi og digitale løsninger i kommunale helse- og omsorgstjenester, men i tillegg er det også behov for et betydelig løft i hvordan man bruker styringsinformasjon til forbedring og effektivisering

OECD estimerer at ca. 15 % av kostnadene ved et somatisk sykehus brukes til å rette opp pasientskader, og halvparten av pasientskadene kunne vært unngått. Mange skader oppstår i overføringssituasjoner på grunn av dårlig informasjonsflyt og systemer som ikke snakker sammen. Alvorlige pasientskader er også en av årsakene til at helsepersonell forlater sektoren.

Tekna mener regjeringens egen strategi er tydelig på hvor man skal i å ta i bruk personellbesparende og mer effektive tjenester gjennom digitalisering, og ber regjeringen i sitt arbeid med denne

stortingsmeldingen omtale hvordan strategien følges opp innen det akuttmedisinske området.

Kommunal helse- og omsorgstjeneste

Det finnes i dag flere leverandører av helseteknologi og digitale tjenester til kommunene for at de skal kunne gi et godt og effektivt omsorgstilbud. Tekna mener det vil være helt nødvendig at norske kommuner i langt større grad samarbeider om å utvikle mer effektive tjenester og deltar aktivt i innovasjon som vil kunne levere personellbesparende løsninger innen omsorgsområdet. Bedrifter som har gode løsninger, må gis bedre mulighet til vekst gjennom smidigere samarbeid om anskaffelser i kommunesektoren. De fleste kommuner har flere ulike journalløsninger. Løsningene har ofte mangelfull funksjonalitet og begrensede muligheter for informasjonsutveksling.

Dette skaper utfordringer for helsepersonell når de trenger informasjon fra andre helsevirksomheter for å beslutte hvilken helsehjelp som bør ytes. Ikke minst er dette av stor betydning innen det akuttmedisinske området. Flere av journalløsningene i kommunene baserer seg på eldre teknologi og arkitektur, og utviklingen av løsningene går sakte.

Tekna mener det er viktig at arbeid med standardisering og målarkitektur prioriteres slik at det offentlige legger til rette for innovasjon og nye forretningsområder, og mener følgende må følges opp for å styrke det kommunale nivået:

- ***Det må gjøres et journalmoderniseringsløft i kommunene.***
- ***Det må rigges for et betydelig kompetanseløft innen bruk av teknologi og digitale løsninger.***
- ***Innkjøps-/anskaffelseskompetansen i kommunesektoren må styrkes.***
- ***Det må sørges for bedre brukertilpassede tekniske og digitale løsninger gjennom tettere samarbeid mellom utvikler og bruker, både helsepersonell og pasient/omsorgsmottaker.***
<https://www.sintef.no/siste-nytt/2017/millionbesparelser-med-sykepleiere-og-leger-som-it-bestillere/>
- ***Brukerkompetansen knyttet til nye løsninger må styrkes og det må tas høyde for og hensyntas at brukere av selvhjelpstjenester oftere vil være blant eldre og flere med kognitiv svikt.***
- ***Det må utvikles tiltak for å få opp volumet hos leverandører av helseteknologiske løsninger og innovative produkter som bidrar til bedre logistikk og effektiv drift av helse- og omsorg både på statlig og kommunalt nivå, slik at disse kan overleve og videreutvikle seg som næringsaktører.***
- ***Det må legges vilkår i anbudene knyttet til helsegevinst og effektiviseringsuttak.***

- **Det må vurderes tiltak for å rekruttere og beholde avansert kompetanse innen teknologi og styringssystemer i kommunene.**
- **Kommunene må utvikle en betydelig bedre logistikk-kompetanse.**
- **Det må være betydelig større samarbeid mellom kommuner om anskaffelser for å få opp levedyktige aktører som kan levere gode omsorgsprodukter som frigir tid hos helse- og omsorgspersonell og som effektiviserer driften av tjenestene i kommunen.**

Helseberedskap

Forsyningssikkerhet knyttet til legemidler, hygienemidler og medisinsk utstyr har et potensiale for å kunne forbedres gjennom bruk av andre aktører enn de som i det daglige har sitt virke knyttet til dette.

Det er mange som jobber med teknologier og produkter som raskt vil kunne vri produksjonen til de behov som oppstår i krisesituasjoner innen helsefeltet. Eksempelvis så vi under pandemitiden hvordan produksjon av destillert vann, håndsprit, kunne utføres av spritprodusenter. Det var utviklere i forskningssentre som kunne kobles på arbeidet med smitte-app og det ble laget provisoriske løsninger for produksjon av bagging og respiratorer av teknologimiljøer som ikke har dette som primæroppgaver.

Tekna mener man må kartlegge aktører som kan bidra til helseberedskap, aktører utenfor helseområdet, for å sikre en variabel kapasitet hvor ressurser effektivt kan omdisponeres.

Tekna mener det er behov for å gjennomføre flere øvelser knyttet til slik ressursallokering.

Tekna mener det bør vurderes om det er behov for et nasjonalt senter for krise-, pandemi- og legemiddelberedskap.

Tekna ser et betydelig potensial for selvforsyning ved å etablere et felles nordisk samarbeid hva angår medisinproduksjon og produksjon av medisinskteknisk utstyr. Det er komplekse verdikjeder innen utvikling og produksjon av legemidler og utstyr, og Tekna mener vi må finne samarbeidspartnere blant våre nærmeste allierte.

Tekna støtter kommisjonens forslag om å utrede muligheten for å utvikle en produksjonskapasitet innenfor rammen av et nordisk samarbeid om vaksiner, legemiddelproduksjon, smittevernutstyr og medisinsk-teknisk utstyr.

Digital kommunikasjon og utfall

Tekna mener det er avgjørende for beredskap og opprettholdelse av kritisk viktig drift at regionale AMK-sentraler slik som i Tromsø, sikres full operativ drift kommunikasjonsmessig ut/inn mot befolkninga og andre etater i Nord-Norge. Denne kommunikasjonen må være uavhengig av sentraliserte (data)tjenester og -funksjoner sør i Norge som er avhengig av datalinjer mellom sør og nord for

å fungere. Ved kritiske linjebrydd i kommunikasjon mellom nord og sør eksempelvis i ekstremvær i Nordland, må fortsatt de regionale AMK-kommunikasjonstjenester være fullt ut operative i den geografiske regionen den tilhører. Dette betyr at en nøye må risikovurdere og etablere data- og kommunikasjonstjenester lokalt og desentralisert slik at AMK-funksjoner fortsatt kan opprettholdes ved kritiske linjebrydd lengre sør.

Tekna mener meldingen må omtale hvordan man risikovurderer og etablerer data- og kommunikasjonstjenester i våre nordlige områder.

Vi håper våre innspill er av interesse. Vi ønsker lykke til med det videre arbeidet og ser frem til meldingen blir forelagt Stortinget. Ta gjerne kontakt hvis det er behov for utdypende kommentarer eller et møte.

Med vennlig hilsen

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Line Henriette Holten

Generalsekretær